

Jerzy Dębski

Ród Campos we włoskim obozie koncentracyjnym

Przyczynek do dziejów prześladowań i zagłady hiszpańskich Romów

Jerzy Dębski

Ród Campos we włoskim obozie koncentracyjnym. Przyczynek do dziejów prześladowań i zagłady hiszpańskich Romów

W ramach przyjętego przez Centrum Historii i Kultury planu archiwalnych kwerend natrafiono w zasobie Archiwum ITS-Arolsen na zespół kart personalnych włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Wymieniony zespół zawiera trzydzieści dwa tysiące osiemset siedem kart personalnych osób osadzonych w różnych miejscach odosobnienia na terenie Włoch. Ponadto zostało dołączone do niego dwieście sześćdziesiąt cztery pisma urzędów z poszczególnych służbowych szczebli wspomnianego ministerstwa oraz sto pięćdziesiąt siedem cenzurowanych kart pocztowych z obozu koncentracyjnego w Fossoli koło Parmy. Przywołane karty są dwustronne z typowymi pozycjami pozwalającymi zanotować podstawowe dane personalne i konieczne urzędowe uwagi.

Awers

Cognome – nazwisko

Nome – imię

Paternità – imię ojca

Maternità – imię i panieńskie nazwisko matki

Luogo e data di nascita – miejscowość i data urodzenia

Professione -zawód

Indirizzo - adres

Famiglia e persone aventi corrispondenza con lo schedato – rodzina i osoby odpowiadające osobie zarejestrowanej

Indirizzi di internamento o residenza – adresy internowania i zamieszkania

Provenienza eventuale de la pratica da altri uffici – możliwe dane z innych urzędów

Nazionalità – narodowość

Se internato o civile libero e fonte della informazione – czy internowany czy cywilny i źródło informacji

Notizie di liberazione o rimpatrio o decesso e fonte della informazione – wiadomości o zwolnieniu, repatriacji lub śmierci i źródło informacji

Rwers

U góry w środku napis Notizie – notatki

Po lewej rubryka Data – data

W dwóch trzecich karty napis w środku Messaggi – wiadomości

Po lewej rubryka In partenza – w drodze, a pod spodem Data - data

Po prawej rubryka In arrivo – przybycie, a pod spodem Data - data

Struktura narodowościowa osadzonych

Zdecydowanie największy odsetek stanowili obywatele państw bałkańskich, a w pierwszym względzie Królestwa SHS – od 3 października 1929 r. Królestwo Jugosławii, tj. Chorwaci, Słoweńcy, Czarnogórzanie i Serbowie oraz Żydzi o tej przynależności państwowej, następnie Grecy i greccy Żydzi, Albańczycy, tureccy Żydzi i Turcy, rumuńscy Żydzi i Rumuni, kilkudziesięciu bułgarskich Żydów i Bułgarów, a ponadto sąsiadujący z tym obszarem Węgrzy i przede wszystkim węgierscy Żydzi. Z państw zachodnioeuropejskich najliczniejsi byli Anglicy, Anglicy pochodzący z Malty, Maltańczycy i Żydzi z brytyjską przynależnością państwową. Drugą co do liczności grupą pozostawali Francuzi i francuscy Żydzi, a następnie Hiszpanie i kilku hiszpańskich Żydów. Kraje Beneluksu reprezentowało po kilkudziesięciu Holendrów i holenderskich Żydów oraz Belgów i belgijskich Żydów. Ciekawym i paradoksalnym wynikiem kwerendy jest ustalenie znacznej liczby Niemców i Austriaków do, której należy dodać niemieckich i austriackich Żydów. Europę Środkowowschodnią reprezentowali w znacznej ilości Polacy i polscy Żydzi, czescy i słowaccy Żydzi oraz Czesi i Słowacy, a ponadto kilkudziesięciu Rosjan i rosyjskich Żydów. Pozostałe nacje występują incydentalnie, a wśród nich najliczniejsi Amerykanie oraz siedmiu Chińczyków, trzech Wenezuelczyków, dwóch Brazylijczyków, Argentyńczyk, Szwajcar, Łotysz, Estończyk i Australijczyk z włoskimi korzeniami. Prawie 15% legitymowało się statusem bezpaństwowca. Natomiast w prawie czterdziestu procentach kart brakuje wpisu dotyczącego przynależności narodowej. Z analizy tych kart wynika, że w zdecydowanej większości byli to rdzenni Włosi. Oczywiście podstawowym celem kwerendy pozostawało ustalenie ilości kart personalnych dotyczących Romów we włoskich ośrodkach odosobnienia. W wyniku eksploracji całego zespołu, tj. trzydziestu dwóch tysięcy ośmiuset siedmiu kart natrafiono na sto dziewięćdziesiąt kart należących romskich więźniów włoskich obozów koncentracyjnych. Wśród nich stu pięćdziesięciu dziewięciu posiadało przynależność państwową do Królestwa Jugosławii. Dwudziestu czterech legitymowało się hiszpańskim obywatelstwem, w większości wywodzących się z Kraju Basków. Pozostałych siedmiu to czterech włoskich Romów, dwóch niemieckich Sinto i jeden Rom posiadający belgijskie obywatelstwo. Ustalone karty personalne Romów w postaci kopii cyfrowych wzbogaciły zasób Archiwum Romskiego Instytutu Historycznego. Zgromadzony źródłowy materiał pozwala przygotowanie sążnistego opracowania dotyczącego osadzenia Romów we włoskich obozach koncentracyjnych. Oczywiście pod warunkiem, że zostanie on solidnie obudowanych innymi dostępnymi źródłami.

Wśród wspomnianych hiszpańskich Romów piętnastu to przedstawiciele rodziny Campos. Wspomniana rodzina od przełomu dziewiętnastego i dwudziestego wieku związana była z Bilbao w Kraju Basków. Głowa rodziny Constancio (jego karta personalna nie zachowała się) urodził się prawdopodobnie z początkiem lat dziewięćdziesiątych dziewiętnastego wieku w Bilbao a jego rodzicami byli Pierco i Maria. Jego małżonka Rosa urodziła się w 1900 r. w Bilbao. Również jeden z jego młodszych braci Nazio przyszedł na świat w tym mieście w 1912 r. Ponadto dla trójki jego dzieci Bilbao było miejscem urodzenia, a dla jednego Lugo w prowincji Galicja. Pomiędzy 1924 r. a 1932 r. przewędrowali do Włoch. Tam mieszkali w różnych miejscach: Chiari koło Brescii w Lombardii, Bronzolo Trydent-Górna Adyga i Vernio region Prato w Toskanii. 20 maja 1943 r. na mocy rozporządzenia włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zostali aresztowani i osadzeni w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary. Na podstawie zachowanych kart personalnych nie ma możliwości ustalenia dalszych losów tej rodziny. Stąd jak wcześniej nadmienilem należy przeprowadzić dalsze kwerendy we włoskich archiwach.

Anna Campos, urodzona 00.00.1932 r. w Chiari, prowincja Breascia w Lombardii, ojciec Constancio, matka Rosa. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzenia włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych została aresztowana z powodów rasowych i osadzona w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

Julio (Giulio) Campos, urodzony 00.00.1940 r. w Casale Monferato w Pemoncie, ojciec Nazio, matka Lisa. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzenia włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych został aresztowany z powodów rasowych i osadzony w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

[illegible]

Irma Campos, urodzona 00.00.1934 r. w miejscowości Bronzolo, region Trydent-Górna Adyga, ojciec Constancio, matka Rosa. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzeniem włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych została aresztowana z powodów rasowych i osadzona w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

[illegible]

Maria Campos, urodzona 00.00.1917 r. w Turynie, ojciec Constancio, matka Rosa. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzeniem włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych została aresztowana z powodów rasowych i osadzona w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

[illegible]

Olga Campos, urodzona 00.00.1923 r. w Bilbao, ojciec Constancio, matka Rosa. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzeniem włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych została aresztowana z powodów rasowych i osadzona w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, provincia Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

Cognome CAMPOS Nome Paolo Paternità Costancio Maternità Campos Rosa Luogo e data di nascita VERNIO nel 1940 Professione Indirizzo	PRATICA NAZIONALITÀ Spagnola Ariana (zingara) SE INTERNATO O CIVILE LIBERO E FONTE DELLA INFORMAZIONE
Famiglia e persone aventi corrispondenza con lo schedato	Internato Lettera Min. Int. 20 Maggio 1943 XXI°
Indirizzi di internamento o residenza: Internato a AGNONE (Campobasso)	NOTIZIE DI LIBERAZIONE O RIMPATRIO O DECESSO O FONTE DELLA INFORMAZIONE
Provenienza eventuale della pratica da altri uffici	

Stab. Enrico Ricci - Roma - Ord. 441 3 43 XXI (c. 500,000)

Pascual (Pasquale) Campos, urodzony 00.00.1922 r. w Bilbao, Kraj Basków, ojciec Constancio, matka Rosa. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzeniem włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych został aresztowany z powodów rasowych i osadzony w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

[illegible]

Pedro (Pietro) Campos, urodzony 00.00.1940 r. w Crema, prowincja Cremona w Lombardii, ojciec n. n., matka Carmen. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzeniem włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych został aresztowany z powodów rasowych i osadzony w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

[illegible]

[illegible]

Benito Campos, urodzony 00.00.1942 r. w Agnone, ojciec n. n., matka Carmen. Podczas II wojny światowej 20 maja 1943 r. zgodnie z rozporządzeniem włoskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych została aresztowana z powodów rasowych i osadzona w obozie koncentracyjnym w miejscowości Agnone, region Molise, prowincja Isernia ponad sto kilometrów od Pescary.

Cognome CAMPOS

Nome Benito

Paternità n.n;

Maternità Campos Carmen

Luogo e data di nascita AGNONE

nel 1942

Professione

Indirizzo

Famiglia e persone aventi corrispondenza con lo schedato

Indirizzi di internamento o residenza:

Internato a AGNONE (Campobasso)

Provenienza eventuale della pratica da altri uffici

PRATICA

NAZIONALITÀ

Spagnola

Ariana (zingara)

SE INTERNATO
O CIVILE LIBERO
E FONTE

DELLA
INFORMAZIONE

Internato

Lettera Min.

Int. 20 Maggio

1943 XXI°

NOTIZIE

DI LIBERAZIONE

O RIMPATRIO

O DECESSO

O FONTE

DELLA
INFORMAZIONE

Dr Jerzy Marek Dębski

urodzony 2 lutego 1949 roku w Kamieńsku (obecnie Jedlina Zdrój), historyk związany od ponad 45 lat z Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau, gdzie pracuje w Centrum Badań jako specjalista od historii obozów koncentracyjnych, biografistyki oraz dziejów Polskiego Państwa Podziemnego. Absolwent historii na Uniwersytecie Jagiellońskim i studiów doktoranckich w WSP im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, doktor nauk humanistycznych (2006). Przeszedł przez stanowiska asystenta, kustosa, historyka-programisty baz danych, aktywnie realizował projekty komputeryzacji akt obozowych w międzynarodowej współpracy z Max Planck Institut, był organizatorem dwóch międzynarodowych konferencji naukowych („Między Auschwitz a Kołymą”, „Zagłada – Pamięć – Nadzieja”) i stypendystą m.in. Goethe Institut, Uniwersytetu w Salzburgu, Instytutu Yad Vashem, gościnnym wykładowcą na uniwersytetach w Niemczech i Austrii. Autor ponad tysiąca pięciuset biogramów w serii słowników biograficznych więźniów Auschwitz-Birkenau, licznych monografii (m.in. o prześladowaniach Romów, elitach prawniczych i oficerskich w KL Auschwitz), współautor „Romowie i Sinti w KL Auschwitz”, prac redakcyjnych („Memorial Book. The Gypsies at Auschwitz-Birkenau”, „Death Books from Auschwitz”), artykułów naukowych o totalitaryzmach, losach mniejszości narodowych i Polskim Państwie Podziemnym.